

Medi ambient Nova llei de costes

Per què no hem protegit

a
ara

El govern espanyol prepara una nova llei de costes per abans de l'estiu; l'actual no ha servit per protegir el litoral

La llei de costes aprovada el 1988 no ha estat suficient per evitar la degradació del litoral. Però tampoc és clar que la nova llei que vol impulsar ara el govern central ho aconsegueixi.

ALBERT PUNSOLA

BARCELONA. El projecte d'una nova llei de costes arribarà al Congrés de Diputats molt probablement abans de l'estiu. Aquesta és la voluntat del govern del PP, amb el suport de CiU, expressada pel ministre d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, Miguel Arias Cañete. Cañete ha justificat la reforma amb dos arguments principals: la llei vigent ha tingut una aplicació "inconsistent i erràtica" i, de manera global, no ha estat capaç de protegir adequadament el litoral.

Quin escenari cal esperar amb la nova llei de costes?

La nova llei de costes vol aclarir què és i què no és domini públic marítime-terrestre amb criteris unívocs

per fer les delimitacions. Segons el govern espanyol, la intenció és acabar amb situacions ambigües que han generat inseguretat jurídica entre molts propietaris i nombrosos plets.

Un altre objectiu és ampliar més enllà dels 30 anys les concessions que s'han fet per a ocupacions del domini públic marítime-terrestre. Com a contrapartida s'exigirà als concessionaris "coresponsabilitat en la conservació de l'espai on faran la seves activitats". Pel que fa als xiringuitos, es volen mantenir però amb una ordenació millorada i exigir-ne un codi de bones pràctiques.

Què passarà amb les construccions actuals?

En la nova llei hi ha una voluntat de mantenir bona part de l'ocupació del litoral ja consolidada. En aquest sentit, el suport de CiU es basa a demanar que quedin excloses de l'aplicació de la llei les "ciutats navegables" i àrees d'ocupació amb tradició històrica i que formen part del paisatge. En el primer grup, hi hauria Empuriabrava i la urbanització Santa Margarida de Roses i, en el segon, determinats espais de Sitges i Cadaqués.

El PP també vol fer compatible la protecció del litoral amb el desenvolupament d'activitats econòmiques "no perjudicials". Arias Cañete ha subratllat que tindrà "molt en compte" les recomanacions de l'informe Auken de la Unió Europea

—que el 2009 va denunciar l'impacte de la urbanització a Espanya— en la nova llei.

Els principals grups ecologistes no se'n fien i han creat una plataforma contra la reforma de la llei de costes. Per ells, la solució inclou fer complir la norma vigent. L'única coincidència que tenen amb el ministre és que l'aplicació de la llei del 1988 ha fallat.

Per què ha estat poc efectiva la protecció?

La llei de costes, aprovada el juliol del 1988, va suposar un avanç

normatiu contra la degradació del litoral. Definia el domini públic marítime-terrestre, de titularitat pública estatal, com l'espai comprès entre la línia del mar i "on arriben les ones en els temporals més grans". Un espai sobre el qual no només quedava prohibida qualsevol construcció, sinó també qualsevol tipus d'ocupació, que només es podia fer amb autorització de l'administració.

A aquestes restriccions s'hi sumaven les imposades més enllà del domini públic a les anomenades *zones de servitud* —de protecció, de

Guia

Les 7 claus de la degradació de la costa

Aquestes dades estan extretes de l'informe *Destrucció a tota costa*, elaborat anualment per Greenpeace, en què es recull l'evolució dels principals factors de degradació del litoral.

● Edificacions

Catalunya és la comunitat amb més litoral protegit. Tanmateix, només un 11% del litoral no protegit està lliure d'edificacions: 62 quilòmetres dels més de 500 de costa.

● Ports

A la costa catalana hi ha de mitjana un port cada 15 quilòmetres.

● Espai lliure

Barcelona és la província de l'àrea mediterrània peninsular amb menys espai lliure al litoral.

● Espais amenaçats

El País Valencià és la comunitat autònoma amb més espais naturals litorals amenaçats de tot l'Estat.

● Boom constructor

Del 2001 al 2005, al litoral valencià s'hi va construir tant com en la resta de la seva història.

● Amarraments

Les illes Balears tenen el 12% de l'oferta total d'amarraments de tot el Mediterrani.

● Legislació

Durant l'última presidència de Jaume Matas es va reformar la legislació vigent per permetre edificar en espais protegits.

TERRITORI AMENAT
Aquest paisatge de Sant Antoni de Calonge (Baix Empordà) és un exemple de la febre constructora que ha degradat el litoral. CÈLIA ATSET

t el litoral

trànsit i d'accés al mar-, en què també es prohibia l'edificació. La llei també assenyalava, finalment, altres limitacions d'ocupació en una zona d'influència que arribava fins als 500 metres terra endins des del límit de la ribera del mar.

Durant aquests 24 anys, però, la llei de costes no ha desplegat plenament tot el seu potencial. En la majoria dels casos perquè la degradació del litoral el 1988 ja era irreversible i en altres perquè les seves normes no han pogut impedir els abusos urbanístics, tal com han posat en relleu informes dels principals grups ecologistes o l'informe Auken de la Unió Europea.

¿Catalunya ha pogut ampliar la protecció?

La passada dècada Catalunya va aprovar els plans directors urbanístics del sistema costaner (PDUSC). Es tracta de normes urbanístiques amb capacitat d'imposar-se jeràrquicament al planejament dels municipis que han suposat un reforç de la protecció del litoral. El primer PDUSC blindava els espais qualificats de no urbanitzables contra futurs desenvolupaments. Va preservar un total de 23.500 hectàrees a primera línia de mar, fet que representa una superfície equivalent a dues vegades i mitja el terme municipal de Barcelona.

El segon va entrar en la protecció d'espais en què els ajuntaments ja havia iniciat els tràmits per urbanit-

Protesta
Els
ecologistes
han creat una
plataforma
d'oposició a la
lleí de costes

La costa que resisteix

Ecosistemes naturals que han estat protegits

zar, i va aconseguir preservar un total de 656 hectàrees. Tot i aquestes restriccions, els PDUSC permetien el desenvolupament potencial de 5.621 hectàrees, que en el cas hipotètic d'executar-se equivaldrien a 140.000 nous habitatges.

Fins a l'aprovació del nou Estatut, la Generalitat no tenia competències en la gestió del domini públic marítimo-terrestre, que era exclusivament de titularitat estatal. El marcat accent centralista de la llei de costes vigent ha dificultat que la Generalitat implantés un model de gestió integral del litoral.

Què significa protegir la costa?

Hi ha força consens en el fet que protegir vol dir preservar les funcions del litoral de manera que es mantinguin en un cert equilibri. Segons els experts, per protegir cal entendre el context amb realisme. Es poden preservar, per exemple, els valors naturals d'un indret, però si l'activitat humana està molt consolidada no té sentit intentar recuperar una dinàmica natural ideal.

Això és factible només en algunes ocasions, com va succeir el 2010 en el cas de la destrucció dels bungalows del Club Mediterrani després d'haver ocupat durant 42 anys 200 hectàrees del Parc Natural del Cap de Creus. Un factor de desequilibri al litoral ha sigut la urbanització galopant. Abans de la bombolla

immobiliària, entre el 1981 i el 2001, la construcció d'habitatges a Catalunya va créixer el doble que la població empadronada; mentre que la població augmentava un 36% en aquell període, el nombre d'habitatges ho va fer un 60,5%.

Aquesta bombolla immobiliària va tenir un impacte especial al litoral i va empitjorar una situació ja precària. Per això, quan avui es parla de protecció d'aquest àmbit s'entén, sobretot, com a sinònim de frenar la construcció indiscriminada.

Per què és tan important el litoral?

No hi ha una definició de litoral acceptada per tothom. Per litoral s'entén, en general, la franja de terra situada vora del mar on hi ha els ecosistemes terrestres i marins, i pot presentar tipologies molt diverses.

Aquest espai és important per les tres funcions bàsiques que fa: la social, que comporta dur a terme activitats econòmiques i lúdiques; l'ecosistèmica, que serveix per preservar un ecosistema natural, per exemple un aiguamoll, i la funció de protecció, que és la pròpia d'una platja quan defensa les infraestructures i els habitatges propers al mar.

El litoral és un àmbit on conflueixen una gran diversitat d'activitats no sempre compatibles entre si i, des del punt de vista legal, és un espai on totes les administracions públiques territorials –estatal, autonòmica i local– tenen competències. ■

Josep M. Aguirre

PROFESSOR DE DRET ADMINISTRATIU DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA

Risc. Aquest expert alerta que la nova llei pot suposar un retrocés en la protecció de la costa, ja que, amb l'excusa de la crisi, diu, permet edificar en espais on ara no és viable.

“Catalunya hauria d'aprovar la seva pròpia llei de costes”

A.P.

Què se li hauria de demanar a una nova llei de costes?

No retrocedir pel que fa a l'àmbit de protecció, i aquest és justament el gran risc de la nova llei.

Anirem enrere?

Per l'escassa informació que s'ha publicat, sembla que es permetrà edificar en l'àmbit comprès dins de la servitud de protecció, entre 20 i 100 metres des del límit del domini públic marítimo-terrestre o que, com a mínim, es vol evitar l'enderroc de les edificacions existents en aquesta servitud. Amb el pretext de la crisi, es vol deixar edificar en espais on ara no és viable, serà un pas enrere de conseqüències irreversibles en la protecció de la costa.

L'actual voluntat recentralitzadora apareixerà en la nova llei?

De fet, la llei de costes del 1988 i el seu règim de servituds s'inspirava en el model francès, que és molt centralista. No crec que la nova llei ho corregeixi i menys en l'actual context recentralitzador. Un litoral com el de l'Estat, amb 7.800 km i zones tan diferents, fa de molt mal regular de manera global.

I què pot fer Catalunya?

Catalunya va fer passos molt importants en la protecció del seu litoral amb l'aprovació dels PDUSC fa set anys, que van protegir milers d'hectàrees de la urbanització. Ara la meua proposta seria l'aprovació d'una llei catalana d'ordenació del litoral. Una llei pròpia pot servir per blindar l'aspecte competencial.

Es pot revertir la situació actual?

Sobre el sòl urbanitzat els elevats costos per indemnitzacions impedeixen els processos de recuperació, tot i que hi ha hagut excepcions com l'antic programa d'adquisició de finques, que va permetre adquirir el Club Med de Cadaqués. Amb la crisi tot això s'ha acabat. ■